

حامی سربازان فراری از پادگان قلعه مرغی

موقعیت:
محله شریعتی
شمالی

موضوع
جمیله
ساره

حاجیه خانم جمیله ساره مادر مرحوم حاج اسلام، معتمد خوشنام منطقه ۹ و ساکن خیابان زمزم بود. این بانوی انقلابی به دلیل همجواری خانه‌اش با پادگان قلعه مرغی خاطرات جالبی از آن روزها داشت. حالا شهناز محمدزاده عروس خانواده از فعالیت‌های انقلابی این بانوی مبارز ۹۵ ساله محله می‌گوید: «هر چه به روزهای پیروزی انقلاب نزدیک‌تر می‌شدیم مبارزه شدت بیشتری می‌گرفت. سربازها به دنبال راهی بودند تا از رژیم جدا شوند و با جان و دل در کنار مردم باشند. ما که حال دگرگون آنها را می‌دیدیم دوست داشتیم راهی برای کپک

به آنها پیدا کنیم. حکومت سربازها را مجبور به اسلحه کشیدن به روی مردم و انجام کارهایی می‌کرد که هرگز انسان دوستانه نبود. گاهی اوقات سربازها تصمیم به فرار از پادگان می‌گرفتند. همسرم به همراه مادرش لباس‌های شخصی تهیه می‌کرد و شبانه به دستشان می‌رساند تا لباس سربازی را در بیاورند. این کار کمک خیلی بزرگی برای شناخته نشدن سربازها توسط مأموران ساواک بود.» او از روزهای انقلاب اینطور می‌گوید: «حاجیه خانم همراه خانواده در تظاهرات علیه رژیم شاه حضور فعال داشت. درست یک شب بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷، همسرم از طرف امام جماعت مسجد به عنوان مسئول کمیته محله انتخاب شد. آن زمان وظیفه داشت شب و روز در محله کشیک بدهد و مواظب افراد مخمل امنیت باشد. از طرفی هم باید اسلحه‌هایی را که مردم از پادگان‌ها برداشته بودند جمع‌آوری می‌کرد. با فرمان امام خمینی (ره) مبنی بر تشکیل بسیج ۲۰ میلیونی همگی بسیجی شدیم. همسرم حاج اسلام هم فرمانده بسیج شد. از پایگاه محله ما جوانان زیادی به جبهه اعزام شدند. خیلی از عزیزان به شهادت رسیدند.» این بانوی مبارز، در دوران هشت سال دفاع مقدس نه تنها در پایگاه‌های بسیج محله، بلکه در پشت جبهه در پادگان دوکوه هم فعالیت داشت. محمدزاده درباره فعالیت‌های مادر همسرش می‌گوید: «زمان جنگ، تمام زندگی او شده بود کمک به رزمندگان و همراه ۲ پسر، داماد، نوه‌ها و پچه‌های برادرش و... همگی در جبهه بودند. حاج خانم و چند نفر از خانم‌ها در حد توان در پادگان دوکوه، لباس‌های رزمندگان را می‌شستند و می‌دوختند و کارهایی از قبیل بسته‌بندی را انجام می‌دادند.»

زنان در انقلاب

با آغاز نهضت امام خمینی (ره) بانوان شانه به شانه مردان در راهپیمایی‌ها علیه رژیم طاغوت حضور داشتند. آنها به برکت روشنگری‌ها و راهنمایی‌های امام (ره) از حاشیه به متن آمدند و نقشی پررنگ در پیروزی انقلاب ایفا کردند. بانوان تهرانی در روزهایی که پایتخت صحنه مبارزه حق علیه باطل بود، از محله‌ها به پا خاستند و با بسیج دیگر بانوان محله، در روزهای حساس انقلاب به صحنه آمدند. اگر چه حضور زنان در انقلاب پدیده‌ای تازه نبود و آنها در دیگر جنبش‌های سیاسی نیز نقش داشتند، اما سال ۱۳۵۷ زنان در یکی از فراگیرترین انقلاب‌های معاصر الهام‌بخش همگان شدند. در این شماره از همشهری محله به نقش بانوان انقلابی محله‌های تهران در پیروزی انقلاب اسلامی پرداختیم؛ بانوانی که همپای مردان در شکست‌های رژیم طاغوت در بند شدند و بسیاری نیز در روزهای پیروزی به درجه رفیع شهادت نایل آمدند.

پناهگاه امن آیت‌الله سعیدی، نواب صفوی و خانواده‌هایشان

مشهورترین بانوی انقلابی محله دولاب در دهه ۳۰ بدون اعتنا به ملاحظات سیاسی و اجتماعی برخی در آن دوره وارد فعالیت‌های انقلابی شد. حسین حاجی قربانی، یکی از اعضای مجمع انقلابیون منطقه ۱۴ درباره سوابق فعالیت‌های انقلابی حاجیه خانم متبحری در محله دولاب می‌گوید: «در دهه ۳۰ که نواب صفوی به عضویت گروه فدائیان اسلام درآمد

نام:
حاجیه خانم
متبحری
موقعیت:
دولاب

از طرف رژیم پهلوی تحت تعقیب قرار گرفت. مأموران ساواک در صدد دستگیری خانواده نواب صفوی بودند تا او را از ادامه مبارزه منصرف کنند. حاجیه خانم متبحری که به واسطه همسرش با خانواده انقلابیون مشهور آشنا بود، همسر و ۳ فرزند نواب صفوی را در خانه‌اش که حوالی امامزاده چهل تن دولاب بود پناه داد و خیلی زود خانه‌اش به پناهگاه خانواده‌های انقلابیون تحت تعقیب ساواک تبدیل شد.»

با تشکیل مجمع انقلابیون منطقه ۱۴ در سال ۱۳۴۲ بسیاری از زنان و مردان انقلابی محله دولاب از جمله حاجیه خانم متبحری وارد فعالیت‌های سیاسی علیه رژیم پهلوی شدند. با شروع نهضت امام (ره) در ابتدای دهه ۴۰، بانوی انقلابی دولاب هم به جرگه مبارزان انقلابی پیوست و با پناه دادن به چهره‌های شاخص انقلابی به نامی فراموش نشدنی در تاریخچه این محله

تبدیل شد. حاجی قربانی معتقد است حاجیه خانم متبحری با گسترش فعالیت‌های انقلابی، پیوندی عمیق بین زنان انقلابی دولاب ایجاد کرد. او در ادامه می‌گوید: «یکی از کارهای شاخص حاجیه خانم متبحری در مسیر مبارزه با رژیم پهلوی این بود که در دهه ۴۰ همه زنان گذر پایین، گذر میان و گذر بالای دولاب را جمع و اتحاد عجیبی بین آنها ایجاد کرد. اواخر دهه ۴۰ که به خاطر پناه دادن به آیت‌الله سعیدی و خانواده‌اش که تحت تعقیب ساواک بودند مورد غضب قرار گرفت و مأموران رژیم پهلوی پسرش

تبدیل شد. حاجی قربانی معتقد است حاجیه خانم متبحری با گسترش فعالیت‌های انقلابی، پیوندی عمیق بین زنان انقلابی دولاب ایجاد کرد. او در ادامه می‌گوید: «یکی از کارهای شاخص حاجیه خانم متبحری در مسیر مبارزه با رژیم پهلوی این بود که در دهه ۴۰ همه زنان گذر پایین، گذر میان و گذر بالای دولاب را جمع و اتحاد عجیبی بین آنها ایجاد کرد. اواخر دهه ۴۰ که به خاطر پناه دادن به آیت‌الله سعیدی و خانواده‌اش که تحت تعقیب ساواک بودند مورد غضب قرار گرفت و مأموران رژیم پهلوی پسرش

با دکتر ولایتی مجروحان را درمان می‌کردیم

نام:
مهناز
طیران
موقعیت:
قلهک

شد. در آن روزها دکتر علی اکبر ولایتی، متخصص بخش اطفال بیمارستان بود اما به‌طور پنهانی مجروحان را درمان می‌کرد و ما پشت سر او حرکت می‌کردیم. دکتر ولایتی با هر ترفندی بود

اجازه نمی‌داد دست مأموران ساواک به مجروحان انقلابی برسد. «طیران با برداشتن کلاه پرستاری و انتخاب حجاب اسلامی به‌طور جدی تر وارد مبارزه با شاه شد. بانوی انقلابی قلهک ادامه می‌دهد: «وقتی امام در پاریس بودند از ایشان درباره وضعیت زنان بعد از انقلاب پرسیدند. امام هم فرمودند که زنان می‌توانند با حجاب اسلامی به کار و فعالیت‌های اجتماعی‌شان ادامه بدهند. بعد از صحبت‌های امام، من و خواهرم تصمیم گرفتیم کلاه پرستاری را برداریم و روسری سر کنیم. من که روسری نداشتم از مقنعه نماز استفاده کردم و به همین دلیل ما را از بیمارستان اخراج کردند. بعد از اخراج ما، تمام پرسنل مقابل بیمارستان تجمع کردند و مسئولان

بیمارستان که آن روزها از هر گونه تجمع هراس داشتند با من تماس گرفتند و گفتند می‌توانید برگردید، اما اگر شاه به مملکت برگشت باید روسری را از سرتان بردارید. من هم از پشت تلفن با صدای بلند گفتم «توب تانک مسلسل دیگر اثر ندارد.» گفتم که حتی اگر شاه برگردد امکان ندارد حجاب را کنار بگذاریم. ما حجابمان را حفظ کردیم تا روزی که بالاخره امام به ایران آمدند.»